

CUMHURBAŞKANLIĞI

SEÇİMLERİ

KURTULUŞ
SOSYALİST DERĐİ
YAYINLARI

KİTAP DİZİSİ: **25**
TEMMUZ 2014
1 TL

Bu koşullar çerçevesinde, komünistlerin cumhurbaşkanlığı seçimlerinde destekleyecekleri adayları yoktur. Bu aynı zamanda komünist politik seçeneğin yokluğunun ifadesidir. Bütün toplumsal sorunların tutarlı ve kökten çözümü, işçi sınıfının hareketi ile bilimsel komünizmin bileşimiyle işçi sınıfının komünist politik seçeneğinin oluşturulmasından, komünizmin bütün toplumsal mücadelelere damgasını vurmasından geçtiğinden, bağımsız komünist seçeneğin yaratılması doğrultusunda çalışılması, bu yönde politik tutumlar geliştirilmesi her şeyden çok önem taşır.

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

internet: <http://kurtulussosyalistdergi.awardspace.com/>
e-posta: kurtulus.s.d@gmail.com

KOMÜNİST TUTUM

Var olan toplumdaki bütün politik gerçekliğin belirleyicisi, komünist seçeneğin yokluğudur. Bu nedenle, bütün toplumsal sorunlarda en önemli gereklilik, komünist politik seçeneğin inşasıdır. Komünistler açısından, cumhurbaşkanlığı seçimi sorunu da bu açıdan ele alınmalıdır.

Dayatılan ‘başkanlık’ projesi kadar, bugünkü anayasada düzenlendiği biçimiyle cumhurbaşkanlığının antidemokratik niteliğine yukarıda değinilmişti. Kurumların antidemokratik niteliğinin değişiminin, seçilenlerin kimliğiyle değil, politik mücadele ve yapısal düzenlemelerle gerçekleşebileceğine de yine yukarıda işaret edilmişti. Daha da temel olarak, burjuva devletin komünistlerin etkili konumlara gelmesiyle ‘düzeltilemeyeceğini’, komünistlerin görevinin ‘burjuva devleti düzeltmeye adaylık’ olmadığını vurgulamak gerekir. Tutarlı demokratik bir anlayışın, her düzeyde meclislerin, kurulların varlığına, işleyişine dayandığı, devlet başkanlığı dâhil başkanlıkları dışladığı buna eklenebilir.

Devlet başkanlığı seçimlerine ilişkin bu özellikler, burjuva toplumda komünistlerin devlet başkanlığı seçimine ilişkin tutumlarını parlamento seçimlerine ilişkin tutumlarından farklılaştırmak durumundadır. Parlamento seçimlerinde, milletvekilliği kazanmak hedefi, kazanılacak konumu burjuva devlete karşı mücadelede ajitasyon ve propagandanın yükseltileceği bir kürsü olarak kullanmak amacı taşır. Devlet başkanlığı seçimlerinde ise aynı hedeften söz etmek olanaklı olmaz. İki-sinde de ortak olacak yanlar ise, seçim döneminde politikleşen kitlelere düzenin teşhir edilmesi için seçim kampanyasından yararlanmak ve alınan oylarla kendi gücünü ölçmek olarak sayılabilir.

Gündemdeki cumhurbaşkanlığı seçimlerine, adaylığı parlamentodaki partilerin ya da 20 milletvekilinin desteği koşuluna bağlayan yasal düzenleme sonucunda, yalnızca üç aday katılmaktadır. Komünistlerin aday göstermesini fiziki güç sorunundan önce, antidemokratik yasal kısıtlamalar engellemektedir.

Bu seçimlerin sonucunda ‘başkanlık sistemi’ne geçilerek rejim değişikliği gerçekleşeceği, bu yüzden belirleyici bir önem taşıdığı da tam doğru değildir. Bu açıdan asıl önemli olan parlamento seçimleridir ve sonucu bütün olarak politik mücadele belirleyecektir.

ANTİDEMOKRATİK DÜZENLEMELER VE YAPI

Türkiye, cumhurbaşkanının parlamento yerine doğrudan seçmenler tarafından seçilmesinin kabul edildiği 2007 referandumundan sonra ilk defa cumhurbaşkanlığı seçimi gerçekleştiriyor. 2007 referandumu, parlamentoda Abdullah Gül’ün cumhurbaşkanı seçilmesini Anayasa Mahkemesi’nin engellemesine tepki olarak gündeme getirilmişti. Anayasa Mahkemesi’nin zorlama bir anayasa yorumuyla gerçekleştirdiği müdahalesi, aslında anayasaya aykırı nitelikteydi ve antidemokratikti. Ancak bu antidemokratik müdahaleye tepki olarak referandumla getirilen yeni düzenleme de yine antidemokratik bir nitelik taşıyor.

Soruna ilişkin antidemokratiklik çok yönlüdür. En belirgin yan, halkoyuyla seçimin ‘başkanlık sistemi’ talep ve girişimleriyle bağlantılı olmasıdır. ‘Başkanlık sistemi’, bireye kadar daraltarak iktidarı kitlelerin, yönetilenlerin denetiminden

daha da uzaklaştıran, antidemokratikliği artıran bir özelliğe sahiptir. Bu açıdan, 2007 referandumunda da anayasa değişikliğine karşı tutum alınmıştı (*Anayasa Değişikliği Ve Referandum*, Ekim 2007). Gerçekten de bugün Erdoğan, cumhurbaşkanının halkoyuyla seçilmesi uygulamasına dayanarak kendi başkanlık özlemini ve talebini kabul ettirmek için dayatmaktadır.

Seçim sisteminin kendisi de antidemokratiktir. Aday gösterilebilmek, parlamentodaki partiler ve en az 20 milletvekilinin desteği ile sınırlanmıştır. Örneğin belirli bir sayıda yurttaşın, imzalarıyla, imza sayısı kaçta ulaşırsa ulaşınsın, parlamento içerisinde destek almadan aday göstermeleri olanaklı değildir. Parlamento seçimlerindeki yine antidemokratik yüzde on barajıyla birlikte bu aday gösterme yöntemi, başta parlamento dışındaki siyasi akımlar olmak üzere çeşitli toplumsal güçleri cumhurbaşkanlığı seçimine katılmadan dışlamaktadır. Bu antidemokratik uygulamanın sonucunda seçimlere yalnızca üç aday girebilmiştir.

Erdoğan tarafından dayatılan ‘başkanlık sistemi’nin antidemokratikliğinin yanı sıra, cumhurbaşkanlığının yetkilerine ilişkin var olan anayasal düzenlemeler de antidemokratiktir. 12 Eylül askeri diktatörlüğü eliyle hazırlanan bu anayasaya, askeri diktatörlük sona erdikten sonra da etkilerinin sürebilmesini sağlayan, örtülü diktatörlükten gerekirse yeniden açık diktatörlüğe geçmenin araçlarını içselleştiren düzenlemeler konulmuştur. Bu antidemokratik düzenlemelerin belki en önemlileri, cumhurbaşkanlığı yetkileridir. Cumhurbaşkanlığı yetkileri, referandumda anayasanın kabul edilmesiyle birlikte cumhurbaşkanlığına seçilen Kenan Evren’e özel tasarlanmıştır. Askeri cuntanın başı Kenan Evren’e cumhurbaşkanı olarak sağlanan yetkilerle, askeri diktatörlük eliyle gerçekleştirilen düzenlemelerin korunması, bu antidemokratik düzenlemeleri değiştirmeye yönelik girişimlerin engellenmesi, yönetilenlerin ve onların olası muhalefetlerinin denetim altında tutulması amaçlanmıştır. Bu anlamda, yalnızca getirilmek istenen ‘başkanlık sistemi’ antidemokratik değildir; aynı zamanda var olan anayasada tanınan yetkileriyle şimdiki cumhurbaşkanlığı kurumu da antidemokratiktir.

Cumhurbaşkanlığına ilişkin antidemokratik düzenlemeler, temelinde antidemokratik devlet yapısının parçasıdır. Antidemokratik bütünlük ortadan kalkmadan parçalarının antidemokratik olmaktan çıkmaları olanaklı olmadığı gibi, bu bütünlük içinde seçilen cumhurbaşkanı gibi devletin en üst yetkilisi de aynı antidemokratik yapı içinde iş görecektir, işlevli olacaktır. Bu bakımdan, seçilen adayın kimliği, cumhurbaşkanlığı kurumunun antidemokratik niteliğini değiştirmeye yeterli değildir. Önemli olan, bir bütün olarak antidemokratik devlet yapısını or-

edilerek Kürt hareketi, Erdoğan’a ve onun antidemokratik ‘başkanlık’ projesine destek olmakla suçlanmaktadır. Ancak bu suçlamayı yöneltenler, Kürt hareketinin bütün taleplerine karşı çıkarak, şoven milliyetçi politikaları savunmayı sürdürerek tam da karşı çıktıkları duruma hizmet etmekte, Kürtleri Erdoğan’ın savunduğu sahte çözüme itmektedir.

Demirtaş, cumhurbaşkanlığı yarışının esas favorileri olarak görülen diğer iki adaydan farklı bir aday portresi çizmekte, çeşitli demokratik talepleri dile getirmektedir. Ancak Demirtaş da genel politika anlayışından bir ölçüde etkilenmekte ve seçmen çoğunluğuna seslenmek adına, belirli talepleri ‘kabul edilebilir’ sınırlara çekmeye, politikaları törpülemeye yönelmektedir. Demokratik talepleri sınırlamak, yumuşatmak, ilkesel tavizlere dönüşerek demokratik mücadeleyi zayıf düşürür, demokratik bir seçeneğin gelişmesini engeller. Demokratik mücadelenin zayıflığının, demokratik bir seçeneğin geliştirilememesinin en önemli nedeni ise, komünist seçeneğin yokluğudur. Demokratik mücadelenin tutarlılığını, yalpalamadan, tavizsiz biçimde ilerlemesini, ancak komünist seçeneğin gelişmesi, komünist politik gücün oluşturulması ve mücadeleye ağırlığını koyması sağlayabilir.

ayrı bir aday gösterebilmek için gereksindikleri 20 imzayı toplamayı başaramadılar.

Partinin tabanına ters bir aday, parti organlarının kararı olmadan dayatma gibi antidemokratik yöntemlere başvurulması, ilkesiz, faydacı, pragmatist bir politika anlayışını yansıtır. Artık genel olarak dünyadaki sosyal demokrat partiler açısından klasikleşmeye başlayan bu anlayışa göre, kendi sollarındaki seçmenler başka seçenekleri olmadığı için onlara oy vermek zorundadır, seçim kazanabilmek için de sağa kaymalı ve sağlarındaki seçmenlerin oylarını almalıdırlar. Ancak bu ilkesiz, faydacı hesap, sağ partilerin seçmenlerini kendi partileri dururken başkasına oy vermeye ikna etmek için yeterli olmamakta, yalnızca sosyal demokrat partilerin daha da sağcılışmasını ve giderek erimesini sağlamaktadır. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de Erdoğan'ın karşısına İhsanoğlu'nun çıkarılması, AKP'li seçmenlerin Erdoğan'a desteklerini azaltmayacak, buna karşılık CHP'li seçmenleri CHP'nin desteklediği adaydan uzaklaştıracaktır. Bu da aslında Erdoğan'a 2. tura bile kalmadan daha 1. turda seçilme şansı tanımak demektir.

CHP-MHP muhalefetinin bu riskli yolu tutmaları, ne olursa olsun Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığına seçilmesini engelleme çabalarından kaynaklanmaktadır. Bunu Erdoğan'ın 'başkanlık sistemi'ne gitmesini durdurmanın tek yolu olarak görmektedirler. Ancak bu seçimlerde Erdoğan seçilirse anayasa değişecek, kendiliğinden Erdoğan'ın başkanlığı gerçekleşecek değildir. Asıl önemli olan, bu konudaki politik mücadelelerdir. 'Başkanlık sistemi' yönünde bir anayasa değişikliği, ancak gelecek parlamento seçimlerinden sonra böyle bir değişiklikten yana üçte ikilik bir meclis çoğunluğu ortaya çıkmasıyla gerçekleşebilir. Bu bakımdan parlamento seçimlerine kadar olan süreçteki politik mücadeleler ve bu mücadelelerin seçimlere yansımaları sonucu belirleyecektir.

'Başkanlık sistemi' gibi antidemokratik gelişmelerin engellenmesi, toplumda demokratik politikaların gelişmesine, güç kazanmasına bağlıdır. Antidemokratik politikaların sözcülüğünü yapan iki benzer adayın, Erdoğan ve İhsanoğlu'nun birbirinin karşısına dikilmesi biçimindeki kutuplaşmanın dışında ise HDP aday Demirtaş bulunmaktadır. Demirtaş, bu kutuplaşmanın karşısında aldığı üçüncü taraf olma konumuyla ve diğer iki adayın antidemokratik politikalarının dışında çeşitli demokratik tutumlarıyla ilgi çekmektedir. Demirtaş, ikinci tura kalması olası görülmediğinden, en çok ikinci turda Erdoğan'ı destekleyip desteklemeyeceği konusunda sorgulanmakta, sıkıştırılmaya çalışılmaktadır. Bu biçimde Erdoğan'ın 'çözüm süreci' ile Kürt oylarının desteğini almaya çalışması söz konusu

tadan kaldırmak, değiştirmektir; bunu sağlayabilecek toplumsal gücün geliştirilmesi, inşasıdır.

Bu biçimde antidemokratik yönleri sıralanabilecek cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin anayasal değişikliğin, Anayasa Mahkemesi'nin Abdullah Gül'ün parlamentoda seçilmesine karşı antidemokratik müdahalesine tepki olarak gündeme getirilen referandumla gerçekleştiğine yukarıda işaret edilmişti. Bir genelleme yapılırsa, antidemokratik uygulamalara tepkilerin demokratik olacağının garantisi olmadığı söylenebilir. Tersine antidemokratik uygulamaların karşısında sıklıkla başka antidemokratik uygulamaların geliştiği görülür. Anlık tepkiler, toplumda hâkim olan anlayışlar, güçler temelinde ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden bir bütün olarak antidemokratik uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlayacak toplumsal değişimde, anlık tepkilerden çok, demokratik güçlerin gelişmesi, anlayışların değişmesi daha fazla önem taşımaktadır.

POLİTİK GÜÇLER VE ADAYLAR

Cumhurbaşkanlığı seçimi, Erdoğan açısından, Gezi’de yükselen toplumsal muhalefetin engellemiş olduğu başkanlık hayalleri doğrultusundaki kampanyanın sürdürülmesidir. Seçimleri kazanırsa, bunu aynı zamanda savunduğu ‘başkanlık sistemi’nin onaylanması olarak sunacaktır. Var olan anayasal düzenlemelerle tanınmış aşırı cumhurbaşkanlığı yetkilerini sonuna kadar, hatta zorlayarak kullanacaktır. Gelecek parlamento seçimlerinde de AKP’nin üçte iki çoğunluk kazanarak ‘başkanlık sistemi’ doğrultusunda anayasal değişiklikler gerçekleştirmesini hedefleyecektir. Bununla birlikte hükümetin ve AKP yönetiminin de denetimini elinde tutmak istemektedir. Bu doğrultuda, ‘genç’, ‘yeni’ üyelerden kendisine sadık bir ekip oluşturup, başbakanlık ve genel başkanlığı da bu ekip içerisinde tutmayı planlamaktadır. Bu planlarını başarabilirse, Erdoğan’ın, parlamentoyu, hatta hükümeti göstermelik hale getirip, etrafına toplayacağı bir avuç danışmanı, doğrudan bütün yönetimi üstleneceği düşünülebilir.

AKP’nin ‘3 dönem’ kuralı, ‘eski’leri tasfiye ederek kontrolü Erdoğan’a sadık ‘yeni’lere bırakmak için kritik öneme sahiptir. Kuralın esnetilmesi istemleri Erdoğan’dan dönmüştür. AKP içerisindeki önemli ölçüde toplumun genelindeki mücadele, cumhurbaşkanlığı adaylığından çok, başbakanlık ve AKP genel başkanlığı konusunda odaklanmaktadır. AKP’nin ‘yaşlı’ları, ‘eski’leri, Gül’ün başbakan ve genel başkan olmasını istemektedir. Erdoğan ise, cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde kendi saflarını zayıflatmamak için şimdilik karşı saldırıya geçmemektedir.

Bu durumda toplumdaki politik seçenekler, AKP içerisindeki seçeneklere indirgenmiş gibidir. Muhalefet partilerinin tutumu da bu yönelimi güçlendirmektedir. CHP ve MHP, AKP’den oy alma hesabıyla, Erdoğan’ın karşısına, bir partiye üye olsa AKP’ye üye olacak nitelikteki İhsanoğlu’nu aday olarak çıkarmışlardır.

Muhalefet partileri, 2010 referandumundaki aynı yanlış hesabı tekrarlamışlardır. O referandumda da muhalefetin oylarının toplamının AKP oylarından fazla olduğu hesabıyla, AKP’yi yenecekleri düşüncesiyle, referandumun içeriğini arka plana iterek AKP’nin tersi yönde oy kullanmışlardı. Ama politik gelişmelerin dinamikleri aritmetik hesaba sığmayan karmaşıklıkta olduğu için, sonuçta refe-

randumda kaybettikleri gibi, ardından gelen parlamento seçimlerini de AKP’nin büyük güçle kazanmasının yolunu açmışlardı. Cumhurbaşkanlığı seçiminde izledikleri, küçük hesaplara dayanan ve yine başarısızlıkla sonuçlanmak durumunda olan taktikler de, gelecek parlamento seçimlerini AKP’nin kazanmasının yolunu açacak gibi gözükmektedir.

Muhalefet tutumunu, cumhurbaşkanlığı kazanan Erdoğan’ın ‘başkanlık sistemi’ne giderek rejimi değiştireceğine dayandırmaktadır. Politikalarını ‘rejime saldırı’ olarak gördükleri bu gelişmeyi her ne pahasına olursa olsun durdurmak üzerine kurmuşlardır. Ama antidemokratik bir gelişmenin benzer nitelikteki bir yöntem ile engellenmesi en azından kuşkuludur.

CHP-MHP muhalefetinin Erdoğan’ın karşısına aday olarak çıkardığı İhsanoğlu, din bezirgânlığından Menderes-Özal sağcılığının savunusuna kadar bir dizi konuda Erdoğan’la yarışmaktadır. Erdoğan’ın antidemokratik ‘başkanlık’ dayatması karşısında İhsanoğlu’nun demokratiklik atfedilebilecek yönü Erdoğan karşıtlığı olmaktadır. Oysa politik sorunlar bireylere indirgenerek çözülmüş olmaz. Sorun, benimsenen, hâkim kılanan politikalarda ve bunlara uygun olarak gerçekleştirilen düzenlemelerde, oluşan politik yapıdadır. Antidemokratik politik yapı değişmediği sürece, seçilen kişinin isminin Erdoğan, İhsanoğlu ya da Kılıçdaroğlu olması çok değişiklik yaratmayacak ya da yarattığı değişiklik fazla önem taşımayacaktır.

İhsanoğlu’nu aday çıkartan CHP ve MHP’nin demokratik politikalara sahip oldukları ileri sürülemez. Uzunca bir süredir fazla dile getirilmese de, MHP’nin faşist niteliği ortadan kalkacak değildir. Kürt ulusal sorununda, sömürgeci, şoven milliyetçi, ırkçı politikalarını her fırsatta yükseltmektedir. Diğer yandan CHP, yerel seçimlerde –başta Ankara’da eski bir MHP’linin aday gösterilmesi olmak üzere– izlediği taktikler, arkasından cumhurbaşkanlığı seçimlerinde İhsanoğlu’nun desteklenmesi politikalarıyla, MHP ile uzun dönemli bir ittifaka yönelmekte, giderek MHP politikalarının arkasına takılmaktadır.

CHP’nin antidemokratik politikaları MHP ile ittifaklarıyla sınırlı değildir; yine Kürt ulusal sorunundaki sömürgeci, şoven milliyetçi politikalardan militarist politikalara kadar uzanır. İhsanoğlu’nun CHP tarafından aday gösterilmesinin kendisi de son derece antidemokratik biçimde, partinin bütününden, yetkili organlarından gizlenerek Kılıçdaroğlu tarafından saptanıp dayatılması biçiminde gerçekleşti. Buna karşı çıkan CHP’li ‘ulusalci’ milletvekilleri ise, cumhurbaşkanlığına